

Intelektualna izgradnja svećenika*

✠ Marin SRAKIĆ

đakovačko-osječki nadbiskup u miru

Zadnjih godina »Obavijesti« pojedinih biskupija krcale su vijestima da je ovaj svećenik sagradio toranj, onaj uredio crkvu, ovaj postavio ogradu, onaj sagradio župni stan, itd. Što se tiče izgradnje i popravaka, svećenici nisu nikada tako dobro stajali kao u zadnje vrijeme. Ali, iza svega toga, ipak moramo konstatirati činjenicu da svećenici iz godine u godinu opadaju u svojoj stručnoj spremi. Vrlo je rijetko da bi se netko dalje usavršavao u teološkim naukama, pa ako se i nađe koji »ambiciozan«, odmah biskupijom kolaju ne baš lijepe primjedbe na njegov račun.

Nitko ne želi pobijati da se svećenici u zadnje vrijeme moraju brinuti za izgradnju i popravke, ali svaki čovjek, pogotovo svećenik dobre volje, mora priznati da je to nužno zlo. Koliko dragocjenog vremena svećenik mora utrošiti dok popravi neki objekt u svojoj župi, a sve bi to možda mogli učiniti drugi, da su druge prilike. I apostoli su bili tog mišljenja: »Nije pravo, da mi ostavimo riječ Božju, pa da služimo oko stolova« (Dj 6,2). U jednom svećeničkom životu neće uvijek biti prilika da se izgrađuju crkve, a što onda kada ne budemo imali više što raditi? Nije li baš to bila najveća opasnost, razlog da je pokojni svećenik sišao s puta, jer su najednom došla vremena kada više »nije imao što raditi«?

Crkva se donekle pobrinula pa je svećeniku, hoćeš-nećeš, stavila u ruke knjigu. Sjetimo se kanona 129 i dr. Ali i to je malo. Ona je stavila pod obvezu tek najnužnije: opetovne ispite, rješavanje kazusa i, na koncu, župničke ispite. A budući da to često bude spremljeno na brzu ruku, ako se čovjek uopće sprema na to, onda opet vidimo kakva je od toga korist.

Svećenici su nekada uživali veliki ugled u svojim župama; svaki je župnik bio »gospodin«. Ne zato što su

bili iz odličnog roda, nego radi svoje svete službe, ali i radi toga jer su bili jedini s visokom naobrazbom. Župljani su svećenika doživljavali kao »sveznajućega«. Danas tomu nije tako. Sve je više i više intelektualaca u našim selima koji svojom umnošću okupljaju ljude oko sebe. Ako svećenik ne nastoji da prednjači, onda će njegovo djelovanje biti ograničeno i jalovo.

1. U kojem pravcu treba ići svećenička intelektualna izgradnja?

a) *Ne zapustiti svetu nauku.* U svemu se trebamo držati načela i direktiva Crkve. Ona nam je jasno dala pravac: »Clerici studia, praesertim sacra, recepto sacerdotio, ne intermittant« – »Duhovnici, pošto su primili sveti red, neka ne zapuste svete nauke« (kan. 129). Na prvom mjestu mora biti sveta teologija. To uopće ne treba naglašavati jer svatko mora biti verziran u svojoj struci. Ne treba se svećenik spremati da bude sveučilišni profesor, ali zar nije hvalevrijedno kada i na kakvoj seoskoj župi nađemo svećenika koji je stručnjak u svetoj teologiji? Koje god da pitanje dođe na dnevni red, on ga zna savršeno riješiti. Zar ne treba poznavanje, i to dobro poznavanje, svete teologije na našim propovjedaonicama? Zašto se bojimo propovijedati o onim »škakljivim temama«, za koje se traži potpuna sprema? U svojim se propovijedima više ograničujemo na praktična pitanja, dok upoznavanje vjere ostaje po strani. Ono treba govoriti, a ovo ne propustiti. A kad se govori o ispovijedima? Zar nije imala pravo jedna sveta Terezija Avilska, koja je izabrala za svog duhovnog vođu svećenika koji je bio više učen, a ne onog svetijeg? Sve nam to jednoglasno govori da svećenici moraju biti veoma spremni u svetim znanostima.

b) *Svećenik – stručnjak.* Drugo što se traži od svećenika jest da među njima bude što više stručnjaka u svim znanostima. Teško je danas očekivati da svećenici budu prave enciklopedije znanja. To često nije ni potrebno, ali je sve više potrebno svećenika-specijalista. Netko je za nešto nadaren. Jedan će biti izvrstan bibličar, drugi teolog, jedan poznavalac povijesti... Pokojni put svećenik će se naći suočen s kakvom poteškoćom, koju uza svu svoju obrazovanost neće moći riješiti – tada se može obratiti kolegi, stručnjaku za to područje, koji će ga uputiti na rješenje. Ako se mi u svom

* Nekada je bio običaj, pa i pravilo, da se na koronama, osim rješavanja kazusa, iznese neka od aktualnih tema. Prije 51 godinu, tj. 1963. godine, za koronu je zadana tema *Intelektualna izgradnja svećenika*. Autor ovoga priloga bio je tada mladi svećenik koji je s terena završavao svoje redovite studije. Svećenici Donjomiholjačkog dekanata zadužili su ga da obradi navedenu temu. Tekst, koji je uvijek aktualan, sačuvao je i predaje ga na razmatranje mlađim generacijama svećenika koji žive i djeluju u drukčijim prilikama.

svakodnevnom životu obraćamo specijalistu, uz-
mimo u medicini, zar da to vrijedi samo za narav-
ni život?

- c) *Kanon kaže »praesertim sacra studia«*. Prema tome, daje poglavarima otvorene ruke da pojedini-
nim svećenicima dopuste, ili čak da im preporuč-
e, baviti se i profanom naukom! I u tome su dosad
svećenici bili uzori. Sjetimo se jednog Frane Buli-
ća, Mihe Barade, Ruđera Boškovića, Milka Cepeli-
ća, Franje Račkoga, itd. Zar nisu oni proslavili sve-
ćenički stalež? Ako danas možda ima svjetovnjaka
koji će se baviti svjetovnom naukom, to ne znači
da je svećenici mogu baciti. Zar nama ne treba
svećenika literata, povjesničara...?

2. Prigovori i poteškoće

Kad se među svećenicima govori o problemu inte-
lektualne izgradnje, moći ćemo čuti, a i sami izreći,
silu prigovora. Evo ih nekoliko:

- a) *Nemam vremena*. S jedne strane, taj je prigovor
na mjestu. Lakše je bilo prijašnjim svećenicima
prionuti uz nauku kad nisu morali biti arhitekti,
inženjeri (pod navodnim znakovima!). I sama je
vjeronaučna nastava bila sređena. Svećenik nije
bio rastrgan na sve strane. I svećenika je bilo
više. Gdje su nekada bila tri svećenika, danas je
jedan ili možda nijedan. Ipak, mi za to moramo
naći vremena! To je zahtjev naše pastoralne služ-
be, našeg uspjeha. Ako po završetku svojih studija
ne nastavimo oplemenjivati svoju dušu i baviti
se intelektualnim radom, doći će vrijeme kada
ćemo se posve »ispucati« i biti poput praznih po-
suda iz kojih više nema što teći!
- b) *Preveliko znanje nadima čovjeka*. Mnogi se raz-
bacuju onom frazom »Scientia inflat« – »Znanje
nadima« (1Kor 8,1). Da, ali polovično znanje!
No, kad je riječ o potpunoj izgradnji, onda ovom
prigovoru nema mjesta. Zar nisu baš najučiniji
svećenici učinili najviše dobra Crkvi? Sjetimo se
velikana Katoličke Crkve: sv. Augustina, sv. Tome,
sv. Alberta Velikoga, sv. Petra Kanizija, i cijele ple-
jade drugih. Zar za njih možemo reći da su biti
tašti zbog svog znanja? Njih je upravo znanje do-
velo do svetosti. Intelektualna lijenost i duhovna
letargija nemaju ništa zajedničkoga s poniznošću
i čednošću. Biti obrazovan, ne znači odmah biti
nadmen. Iskustvo nam govori da znanje može
biti opasnost da čovjek zapliva u opasne vode
oholosti, ali ako se intelektualni rad spoji s moli-
tvom ova opasnost otpada.
- c) *Nisam u školi primio temelje za daljnji intelektu-
alni razvoj*. Mi se moramo prisjetiti da je školski
program opširan, i da se gradivo mora absolvirati
u određenom roku. Istina je da bi na to trebalo

paziti već za vrijeme bogoslovnih studija i poje-
dine slušače upozoriti kojem predmetu da po-
svete pažnju. Ne mogu svi biti jednako talentira-
ni za svaki predmet, ali je važno zamijetiti kakve
tko ima afinitete.

- d) *Slabo poznajemo strane jezike*. To je, slobodno
možemo reći, najjači prigovor. Mi, mlađi svećeni-
ci, doista nećemo moći oprostiti ni svojim pogla-
varima ni školskom programu, a niti onom sred-
njoškolskom, što nam se nije omogućilo da svoj
studij završimo sa znanjem barem jednoga jezi-
ka. To će nas uvijek kočiti u životu. Kao što zna-
mo, teološka je literatura na narodnom jeziku ve-
oma oskudna, i mi smo prisiljeni kretati se u tom
uskom krugu dostupne nam literature. Nešto bi
se moralo u tom pogledu učiniti. Ako smo mi tako
prošli, da barem druge generacije ne dožive našu
sudbinu. Dok je čovjek mlad, ne uviđa potrebu, a
često nema ni vremena ni smisla za upoznavanje
jezika, ali bi barem to mogli predusresti poglava-
ri. Vrlo su rijetki oni koji si sami nameću da ka-
snije studiraju jezik.
- e) *Kako studirati i kada?* Na to se pitanje ne može
dati jednoznačan odgovor. Svatko poznaje svoje
prilike. Jedan je na maloj župi gdje nema poteš-
koća, drugi je pretrpan poslom. Jedan će na ovaj
način studirati, drugi na onaj. Jedan od načina
produblivanja svete teologije jest i redovito pri-
premati svoje propovijedi. Tražeći ovaj ili onaj
izraz za vjernike, kako bi im približio njihovu vje-
ru, svećenik traži i za sebe izraz i rješenje. Nije li
i rješavanje kazusa u ispovijedi jedan način spe-
cijalizacije? Ako nam je kojiput nejasno, obrati-
mo se svojim autorima, oni će poteškoću riješiti.
Time smo produbili svoje znanje. Ne smijemo sve
olako shvatiti. Zrno do zrna... Ne *a priori* odbijati
svaku pomisao na studij: »To nije za mene.« Svat-
ko ima svoj talent. Ako ga nema, kako je došao do
svetoga reda? Treba prije svega sebe poznavati, a
još prije otkriti. Zašto da tolike intelektualne sna-
ge ostanu skrivene?

Jednog dana trebat će položiti račun. Koliko puta
propovijedamo parabol o talentima? Zar se i mi ne
bismo morali nad njom zamisliti? Zar ne bismo i mi
željeli čuti jednog dana »Euge serve bone et fidelis!«
– »Valjaš, slugo dobri i vjerni!« (Mt 25,21). I nama
je Gospodin dao svoje talente, ne svima jednako, ali
s onima što smo ih primili moramo raditi. Nije do-
bro da ih zakopamo u kakvu selu, u svojoj župi, nego
trebamo s njima sudjelovati, raditi, i tek onda ćemo
zaslužiti nagradu: »Intra in gaudium Domini tui!« –
»Uđi u radost Gospodara svoga!« (Mt 25,23).

Podravski Podgajci, 14. X. 1963.

Marin Srakić, upr. žup. ■